

OBVEZA DVOJNOG ISKAZIVANJA U LJEKARNAMA

Autorica: Ana Zorić

I. UVOD

Uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj zahtijeva ozbiljnu i stručnu prilagodbu pravnog okvira Republike Hrvatske s ciljem osiguranja pravne sigurnosti i stvaranja uvjeta za nesmetano, neprekinuto i učinkovito funkcioniranje gospodarstva. Nakon javnog savjetovanja u siječnju i veljači ove godine i nakon rasprave u dva čitanja, Hrvatski sabor je na sjednici 13. svibnja 2022. donio Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: Zakon o uvođenju euru) koji je potom 20. svibnja 2022. objavljen u „Narodnim novinama“ broj 57 iz 2022. godine.

Nakon što su u srpnju donesene odgovarajuće odluke na razini Vijeća Europske unije u kojima je utvrđeno da će euro biti uveden i koristit će se kao službena valuta u Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2023. te kada je određen i fiksni tečaj konverzije, Zakon o uvođenju eura je stupio na snagu te su započele i sve aktivnosti predviđene Zakonom o uvođenju eura.

U nastavku teksta se daje pojašnjenje najvažnijih odredaba Zakona o uvođenju eura koje se odnose na dvojno iskazivanje kod poslovnih subjekata¹. Prije svega važno je pojasniti da pojam

¹ Pojam „poslovni subjekt“ odnosi na **fizičke ili pravne osobe koji se bave proizvodnjom, prodajom robe ili pružanjem usluga radi ostvarivanja dobiti ili dohotka**. Ovaj pojam uključuje stečajne ili likvidacijske mase,

„dvojno iskazivanje“ označava iskazivanje cijena robe, usluga i drugih novčanih iskaza vrijednosti na način da su istodobno istaknuti u kuni i u euru uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura. Ova obveza materijalizira primjenu načela zabrane neopravdanog povećanja cijena, a u petom dijelu Zakona o uvođenju eura su kroz šest glava pojašnjene opće odredbe o dvojnog iskazivanju, pravila dvojnog iskazivanja kod poslovnih subjekata, dvojno iskazivanje u financijskom sektoru, pravila dvojnog iskazivanja u tijelima javne vlasti te dvojno iskazivanje na računu. Kao i u svim drugim situacijama, i u razdoblju dvojnog iskazivanja nužno je ispravno primijeniti pravila preračunavanja i zaokruživanja. Od početka razdoblja obveznog dvojnog iskazivanja do dana uvođenja eura u svrhu informiranja potrošača cijena koja se naplaćuje u kunama mora biti preračunata i istaknuta i u euru. Od dana uvođenja eura do završetka razdoblja dvojnog iskazivanja cijena koja se naplaćuje u eurima mora biti ispravno biti preračunata i navedena u kunama i to s ciljem informiranja potrošača. Kako bi se cijene i drugi iskazi vrijednosti mogli ispravno dvojno iskazati ponajprije se pojašnjavaju pravila preračunavanja i zaokruživanja iz Zakona o uvođenju eura jer se upravo ta pravila primjenjuju i prilikom dvojnoga iskazivanja.

---

zaklade, fondove sa sjedištem u RH te neprofitne organizacije koje nisu proračunski ili izvanproračunski korisnici te podružnice, predstavništva, poslovne jedinice stranih poslovnih subjekata, ili zajednica tih osoba, kao i svako njihovo privremeno udruženje, inozemne pravne i fizičke osobe koje obavljaju isporuke u RH u skladu s posebnim propisom. Ovaj pojam obuhvaća i trgovačka društva u vlasništvu RH i/ili u vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i trgovačka društva koja su osnovala takva društva. Iz ovog pojma su isključene kreditne institucije, kreditne unije, institucije za platni promet, institucije za elektronički novac, drugi vjerovnici sukladno propisu kojim se uređuje potrošačko kreditiranje, Hrvatska banka za obnovu i razvitak i pružatelji financijskih usluga te tijela javne vlasti koji su kroz Zakon o uvođenju eura posebno titulirani u odnosu na obveze koje imaju.

II. PRAVILA PRERAČUNAVANJA I ZAOKRUŽIVANJA

Opća pravila za preračunavanje i zaokruživanje koja sadrži Zakon o uvođenju eura preuzeta su iz članka 4. i 5. Uredbe (EZ) br. 1103/97². Polazišna točka Uredbe (EZ) br. 1103/97 je da se novčani iznosi koji se moraju platiti ili obračunati preračunavaju uz primjenu fiksnog tečaja konverzije sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Preračunavanje se izvršava primjenom punoga brojčanog iznosa fiksnog tečaja konverzije te zaokruživanjem dobivenog iznosa u skladu s matematičkim pravilima zaokruživanja, pri čemu se dobiveni rezultat zaokružuje sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz članka 4. i 5. Uredbe (EZ) br. 1103/97, i to na dvije decimale, a na temelju treće decimale. Pritom se primjenjuje matematičko pravilo zaokruživanja te ako je treća decimala manja od pet, druga decimala ostaje nepromijenjena, a ako je treća decimala jednaka ili veća od pet, druga decimala povećava se za jedan.

---

² Uredba Vijeća (EZ) br. 1103/97 od 17. lipnja 1997. o određenim odredbama koje se odnose na uvođenje eura [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 1103/97 od 17. lipnja 1997. o određenim odredbama koje se odnose na uvođenje eura \(europa.eu\)](http://europa.eu)

Najvažnija pravila koja se tiču preračunavanja i zaokruživanja su kako slijedi:

- Novčani iznos u kuni za potrebe dvojnog iskazivanja dijeli se s fiksnim tečajem konverzije.
- Fiksni tečaj konverzije je decimalni broj koji se sastoji se od šest znamenki kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1103/97 i ima pet decimalnih mjesta te iznosi 7,53450 i **ne smije se skraćivati.**
- Dobiveni novčani iznos zaokružuje se na dvije decimale, a na temelju treće decimale.
  - o Ako je treća decimala manja od pet, druga decimala ostaje nepromijenjena.
  - o Ako je treća decimala jednaka ili veća od pet, druga decimala povećava se za jedan.

Opisana pravila za preračunavanje i zaokruživanje odnose se i na preračunavanje cijena i novčanih iskaza vrijednosti. Dakle, svi obveznici primjene Zakona o uvođenju eura dužni preračunati novčane iznose te cijene i druge novčane iskaze vrijednosti uz primjenu fiksnog tečaja konverzije sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje te, ako je primjenjivo, sukladno posebnim pravilima koja se odnose na zaokruživanje.

III. POSEBNA PRAVILA KOJA SE ODOSE NA ZAOKRUŽIVANJE

Kroz Zakon o uvođenju eura prepoznate su i određene iznimke od primjene pravila koje se odnose na zaokruživanje. Ta iznimka odnosi se na jedinične cijene roba i usluga koje su i prije dana uvođenja eura bile iskazane na više od dvije decimale, a koje će se nakon preračunavanja iz kune u euro zaokruživati i iskazivati s istim brojem decimala, kao i prije preračunavanja, za što je dan primjer u nastavku.

Primjer preračunavanja jediničnih cijena koje su se i prije uvođenja eura iskazivale na više od dvije decimale

Jedinična cijena u kuni	Jedinična cijena u euru prije zaokruživanja	Jedinična cijena u euru nakon zaokruživanja
20,23786	2,68602561	2,68603
755,23456	100,23685181	100,23685

Nadalje, za jedinične cijene niskih vrijednosti iskazane za obračunske jedinice roba i usluga koje se koriste kao množenik za izračun cijene roba i usluga te druge cijene niskih vrijednosti, preračunate sukladno pravilima za preračunavanje iz članka 4. Uredbe (EZ) zaokružuju se i iskazuju na više od dvije decimale, što je prikazano u tablici u nastavku.

Primjer preračunavanja cijena niskih vrijednosti na više od dvije decimale nakon uvođenja eura

Jedinična cijena niske vrijednosti u kuni	Jedinična cijena u euru iskazana na dvije decimale	Jedinična cijena u euru iskazana na više decimala	Jedinična cijena u euru zaokružena na četiri decimale
0,03	0,00	0,0039816	0,0040

U navedenom je primjeru prikazana jedinična cijena niske vrijednosti od 0,03 kuna, primjerice, po minuti, koja ako bi se preračunavala u euro po fiksnom tečaju konverzije (7,53450) preračunata cijena u euru iznosila bi 0,0039816 eura, a zaokružena cijena iznosila bi 0,00 eura. Dakle, iznos jedinične cijene ne bi bilo moguće iskazati u euru jer bi ista iznosila 0,00 eura. S obzirom da se prema Zakonu o uvođenju eura jedinična cijena niske vrijednost u euru može iskazati umjesto na dvije, na četiri decimale tada bi takva jedinična cijena iznosila 0,0040 eura slijedom čega će potrošač za npr. 100 minuta platiti neto cijenu u iznosu od 0,40 eura (koja se dobije množenjem jedinične cijene u iznosu 0,0040 eura za npr. 100 minuta razgovora).

IV. RAZLIKE KOJE SE MOGU JAVITI PRI PRERAČUNAVANJU I ZAOKRUŽIVANJU

Kao i u svim drugim situacijama, i u razdoblju dvojnog iskazivanja nužno je ispravno primijeniti pravila preračunavanja i zaokruživanja, ali je važno znati i da su prilikom dvojnog iskazivanja cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti, cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti iskazani u drugoj valuti koja nije zakonsko sredstvo plaćanja informativnog karaktera. Dakle, od početka razdoblja obveznog dvojnog iskazivanja do dana uvođenja eura u svrhu informiranja potrošača cijena koja se naplaćuje u kunama mora biti preračunata i istaknuta i u euru. Od dana uvođenja eura do završetka razdoblja dvojnog iskazivanja cijena koja se naplaćuje u eurima mora biti ispravno biti preračunata i navedena u kunama i to s ciljem informiranja potrošača. Do razlika u preračunavanju iz kune u euro i obrnuto može doći isključivo zbog primjene fiksnog tečaja konverzije i matematičkih pravila preračunavanja i zaokruživanja tj. zbog provođenja matematičkih operacija u protivnom se krše odredbe Zakona o uvođenju eura.

V. OPĆE ODREDBE O DVOJNOM ISKAZIVANJU

U početnoj odredbi koja se odnosi na obvezu dvojnog iskazivanja tj. u članku 42. Zakona o uvođenju eura istaknuto je da se **ova obveza odnosi u prvom redu na odnos s potrošačima u Republici Hrvatskoj**. Dakle, ako postoji odnos poslovnog subjekta prema drugom poslovnom subjektu, kreditnoj instituciji, kreditnoj uniji, instituciji za platni promet, instituciji za elektronički novac, pružatelju financijske usluge ili tijelu javne vlasti, odnosno obratno, između takvih pravnih osoba nema obveze dvojnog iskazivanja. **To nije zabranjeno**, dakle može se dvojno iskazivati i u takvim poslovnim odnosima, ali nije obvezno tj. neće se smatrati da se ne poštuju odredbe Zakona o uvođenju eura. Uz dvojno iskazivanje prema potrošačima, obveza dvojnog iskazivanja

postoji i za druge subjekte u specifičnim područjima koja imaju znatan utjecaj na prava i obveze građana (prilikom izdavanja pojedinačnih akata tijela javne vlasti kao što su, primjerice porezna rješenja te za poslodavce prilikom dostave isprave o isplati plaće i drugih iznosa koji se isplaćuju radniku), kao i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili drugog subjekta koji dostavlja obavijest o mirovinskim primanjima, kako bi se građane na transparentan i prikladan način upoznavalo s budućom službenom valutom. Uz to, zbog određenih sličnosti sa plaćama utvrđena je obveza dvojnog iskazivanja i u ugovoru o djelu te u autorskopravnom ugovoru, a dodatno je zbog značajnog utjecaja propisana obveza dvojnog iskazivanja u rješenju o ovrsi. Napominje se i da se kroz odredbe Zakona o uvođenju eura razlikuje **razdoblje dobrovoljnog te razdoblje obveznog dvojnog iskazivanja**. Razdoblje dobrovoljnog dvojnog iskazivanja počelo je od dana kada je poznat fiksni tečaj konverzije. Dakle od tada su poslovni subjekti mogli krenuti s dvojnim iskazivanjem jer je fiksni tečaj konverzije što je podatak bez kojega se ne može ispravno primijeniti pravilo preračunavanja iz Zakona o uvođenju eura. Obvezno dvojno iskazivanje je razdoblje koje započinje prvog ponedjeljka u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem istekne trideset dana od dana donošenja uredbe Vijeća EU u skladu s člankom 140. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije kojom će biti utvrđen fiksni tečaj konverzije i završava protekom 12 mjeseci od dana uvođenja eura. Dakle **od 5. rujna 2022. do 31. prosinca 2023. bit će aktualna obveza dvojnog iskazivanja**. Za dvojno iskazivanje nije dopuštena primjena ni jednog drugog tečaja, nego isključivo fiksnog tečaja konverzije. Kako je i navedeno, prilikom dvojnog iskazivanja cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti, cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti iskazani koji nisu iskazani u službenoj novčanoj jedinici, tj. u službenoj valuti su informativnog karaktera tj. usmjereni su na informiranje koliko bi pojedina cijena ili drugi novčani iskaz vrijednosti iznosi u novčanoj jedinici koja je bila ili će biti službena novčana jedinica.

VI. PRAVILA DVOJNOG ISKAZIVANJA KOD POSLOVNIH SUBJEKATA

Svi detalji vezani za dvojno iskazivanje detaljno su pojašnjeni u Smjernicama za prilagodbu gospodarstva u procesu zamjene hrvatske kune eurom. To je dokument koji sadrži detaljne informacije o prilagodbama koje očekuju poslovne subjekte, o vremenskom okviru uvođenja eura te upućuje na izazove koji se mogu pojaviti u provedbi planiranih mjera, a pripremljen je pripremljene kroz opsežne konzultacije s udruženjima poslovnih subjekata i pojedinačnim trgovačkim društvima. Smjernice su objavljene i dostupne na internetskim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja³.

U Smjernicama je poseban naglasak stavljen na obveze vezane za dvojno iskazivanje.

Poslovni subjekt, u razdoblju dvojnog iskazivanja, dvojno iskazuje cijenu robe i usluge na jasan, čitljiv, vidljiv i lako uočljiv način u euru i kuni uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura te uz navođenje fiksnog tečaja konverzije. Kako je i navedeno, preračunavanje se provodi primjenom punog brojčanog iznosa fiksnog tečaja konverzije te zaokruživanjem dobivenog iznosa u skladu s matematičkim pravilima zaokruživanja, na temelju treće decimale.

Poslovni subjekt ima obvezu dvojnog iskazivanja u poslovnoj prostoriji, na prodajnom mjestu ili na robu odnosno na cjeniku ako se radi o usluzi, na internetskoj stranici, u ponudi ili ugovoru na trajnom mediju, u obavijesti koja se potrošaču daje prije ili tijekom sklapanja ugovora izvan

---

³https://mingor.gov.hr/UserDocsImages//Trgovina//Lipanj%202022_Euro_Smjernice%20za%20prilagodbu%20gospodarstva.pdf

poslovne prostorije i ugovora na daljinu, tijekom oglašavanja u bilo kojem obliku kojim se nudi prodaja robe ili usluge, u opomeni i drugoj obavijesti o nepodmirenom dugu koja se dostavlja potrošaču (ukupan iznos duga) te putem drugih oblika iskazivanja cijena.

Kako je i navedeno, zbog važnosti potrebno je dvojno iskazati i ukupan iznos u opomeni i drugoj obavijesti o nepodmirenom dugu koja se dostavlja potrošaču, uključujući i obavijesti o cesiji te pojedinačne obavijesti koje se dostavljaju potrošačima nakon cesije o nepodmirenom dugu u kojima se dvojno iskazuje ukupan iznos za naplatu na tom aktu koji se dostavlja potrošaču. Obveza dvojnog iskazivanja se međutim ne odnosi na akte deklaratorne naravi kao što su izvodi otvorenih stavaka i konto kartice.

Obveza dvojnog iskazivanja nije propisana kod oglašavanja putem radijskog programa i glasovnih poruka u ostalim oblicima oglašavanja budući da bi ista izazvala visoke troškove poslovnom subjektu, a nedovoljno jasnu informiranost potrošaču.

U Smjernicama je predloženo dvojno iskazivanje na način da je cijena u euru primarna (na lijevoj strani ili iznad), a u kuni sekundarna (na desnoj strani ili ispod). Poslovni subjekt može koristiti jednu etiketu tijekom cijelog razdoblja obveze dvojnog iskazivanja cijena, a može istu i mijenjati, uz uvjet poštivanja obveze dvojnog iskazivanja cijena.

Na vidljivom mjestu u prodajnom prostoru i mjestu pružanja usluga mora biti istaknut i fiksni tečaj konverzije. Fiksni tečaj konverzije nužno je istaknuti i na internetskim stranicama te na samonaplatnim uređajima na jasan, čitljiv, vidljiv i lako uočljiv način, a putem telefonske prodaje isti treba biti jasno komuniciran. Tijekom razdoblja obveze dvojnog iskazivanja, dakle od 5. rujna 2022. do 31. prosinca 2023. fiksni tečaj konverzije prikazuje se uvijek na isti način, npr.: 1 EUR = 7,53450 HRK.

Cijena za jedinicu mjere mora biti istaknuta na prodajnom mjestu, osim u slučajevima propisanim Pravilnikom o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere roba i usluga⁴.

Prilikom iskazivanja prodajnih cijena roba i usluga može se koristiti oznaka EUR ili znak €. Oznaka EUR ili znak € slijedi iza iznosa i razmaka (primjerice iznos od 30 EUR ili 30 €).

Dodatno, u kontekstu Zakona o zaštiti potrošača⁵ koji je stupio na snagu 28. svibnja 2022. važno je istaknuti kako poslovni subjekt tj. trgovac treba prilikom provođenja posebnih oblika prodaje propisanih člankom 19. (kada se roba prodaje po cijeni nižoj od redovne cijene na, primjerice, rasprodaji, akciji, sezonskom sniženju itd.) dvojno iskazati cijenu koju primjenjuje tijekom trajanja posebnog oblika prodaje i najnižu cijenu koju je trgovac primjenjivao za istu robu tijekom razdoblja od 30 dana prije provođenja posebnog oblika prodaje.

⁴ Narodne novine, br. 66/14. i 16/15.

⁵ Narodne novine, br. 19/22.

O načinu i modelu dvojnog iskazivanja cijena odlučuje svaki poslovni subjekt samostalno uvažavajući obveze o dvojnomo iskazivanju, a u skladu sa Zakonom o uvođenju eura, Zakonom o zaštiti potrošača te Pravilnikom o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere roba i usluga. U nastavku se navode primjeri dvojnog iskazivanja.

- Dvojno iskazivanje za robu

Primjer: Dvojno iskazivanje na robi

9,29 EUR
70,00 kn

Primjer: Dvojno iskazivanje na polici na regalnoj etiketi s nazivom robe

Inhalator	
331,67 EUR	2.499,00 kn

Primjer: Dvojno iskazivanje maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere

Soda bikarbona 175 grama	
2,33 EUR 9,09 EUR/kg	17,59 kn 68,52 kn/kg

Napominje se kako sukladno članku 6. stavak 2. Pravilnika o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda i usluga isticanje cijene za jedinicu mjere nije potrebno za:

- proizvode mase manje od 50 grama ili obujma manjeg od 50 mililitara
- proizvode koji se prodaju kao poklon paketi ili kompleti
- proizvode koji se prodaju u okviru posebnih oblika prodaje
- poslastice za kućne ljubimce
- kolače
- alkoholna pića u pakiranjima do 100 ml
- smrznute deserte obujma do 500 ml
- voće i povrće koje se prodaje komadno ili u svežnju.

Primjer: Dvojno iskazivanje maloprodajne cijene robe prilikom posebnog oblika prodaje (akcijska prodaja)

Tlakomjer (sniženje 15%)	
96,91 EUR	730,15 kn
114,01 EUR	859,00 kn

Primjer: Dvojno iskazivanje maloprodajne cijene robe prilikom posebnog oblika prodaje (sezonsko sniženje)

Krema za sunčanje	
13,14 EUR	99,99 kn
~~19,91 EUR~~	~~149,99 kn~~

Primjer: Dvojno iskazivanje maloprodajne cijene robe prilikom posebnog oblika prodaje (rasprodaja)

Maska za lice bijela FFP2 s ventilom i gumicom 1 komad	
0,96 EUR	7,50 kn
~~1,99 EUR~~	~~15,00 kn~~

- **Dvojno iskazivanje prilikom prodaje putem interneta**

Kada je riječ o prodaji putem interneta, obveza dvojnog iskazivanja obuhvaća sljedeće:

- cijene na početnoj stranici, ali samo u slučaju ako je već na početnoj stranici istaknut određeni proizvod koji se potrošaču nudi po određenoj cijeni, a koju klikom na taj proizvod potrošač može naručiti (odnosno, spremi u košaricu),
- prilikom prikaza sugeriranih proizvoda, budući da se na navedeni način potrošaču nudi i sugerira kupnja točno određene robe kao posljedica potrošačevog odabira ili pretraživanja nekih drugih artikala/robe,
- ukupan iznos košarice,
- ukupan iznos pri završetku kupovine (iznos koji će potrošač trebati platiti),
- ukupan iznos na potvrdi narudžbe,
- ukupan iznos na računu.

- **Dvojno iskazivanje cijena usluga (cjenik)**

Kada je riječ o dvojnomo iskazivanju cijena za usluge, poslovni subjekt mora cijenu u euru i u kuni istaknuti jasno, vidljivo, čitljivo i nedvosmisleno na cjenicima koji su potrošačima lako dostupni na prodajnim mjestima, odnosno u poslovnim prostorijama, na internetskim stranicama trgovine, na samonaplatnim uređajima. Putem telefonske prodaje, potrebno je jasno komunicirati dvojne cijene za usluge. Ako poslovni subjekt, obzirom na broj i raznovrsnost usluga, nije u mogućnosti sve usluge koje pruža istaknuti na cjeniku, tada cijenu usluge mora istaknuti primjerice u katalogu usluga s cijenama, kao i u posebnim brošurama ili prospektima s nedvosmislenim opisom usluga s cijenama.

Primjer: Dvojno iskazivanje na cjeniku ako se radi o usluzi

Cjenik pregleda mikrokamerom		
Pregled vlasništva	13,27 EUR	100,00 kn
Dubinski pregled kože	19,91 EUR	150,00 kn

Primjer: Dvojno iskazivanje cijena usluga tijekom posebnog oblika prodaje u poslovnim prostorijama (akcijska cijena)

Cjenik		
Savjetovanje i procjena rizika kod metaboličkog sindroma	26,54 EUR	200,00 kn
	~~37,16 EUR~~	~~280,00 kn~~
Određivanje tjelesne težine i indeksa tjelesne mase	19,91 EUR	150,00 kn

Napominje se kako prilikom posebnih oblika prodaje (akcijska prodaja, rasprodaja, sezonsko sniženje i slično), poslovni subjekti nisu u obvezi prekrižiti cijenu kako je prikazano gore u primjerima, nego je kako je i ranije navedeno dovoljno istaknuti najnižu cijenu koju je poslovni subjekt primjenjivao u razdoblju zadnjih 30 dana od početka posebnog oblika prodaje i sniženu cijenu sukladno odredbama Zakona o zaštiti potrošača.

- **Dvojno iskazivanje cijena roba i usluga (cjenik) tijekom provođenja promotivnih i marketinških aktivnosti**

Poslovni subjekti moraju dvojno iskazati cijene i druge novčane iskaze vrijednosti i tijekom provođenja promotivnih i marketinških aktivnosti (primjerice na tiskanim letcima i katalogima, TV oglasima, oglasnim panoima (tzv. *billboard*), društvenim mrežama, internetskim stranicama, mobilnim aplikacijama te u drugim medijima).

Fiksni tečaj konverzije potrebno je prikazati tijekom provođenja promotivnih i marketinških aktivnosti na jednom mjestu, odnosno nije ga potrebno iskazati uz svaku robu ili uslugu. Primjerice, u slučaju letka na dnu letka, u slučaju kataloga na početnoj stranici kataloga, u slučaju TV oglašavanja na dnu ili vrhu ekrana i slično.

Obveza dvojnog iskazivanja cijena roba i usluga ne odnosi se na oglašavanje putem radijskih programa te na glasovne poruke putem ostalih oblika oglašavanja, primjerice TV oglasa gdje se informacije o cijeni prenose slušno tzv. „*voice over*“.

VII. IZNIMKE OD DVOJNOG ISKAZIVANJA

Zakonom o uvođenju eura propisane su određene iznimke od obveze dvojnog iskazivanja budući da bi prilagodba programa u svrhu dvojnog iskazivanja stvorila iznimno visoke troškove ili bi tehnički provedba bila neizvediva. U određenim slučajevima utvrđeno je da bi za prilagodbu bilo potrebno duže vremensko razdoblje te ne bi bilo moguće provesti ovu obvezu u za to predviđenom roku. Nadalje, prilikom određenih oblika prodaje gdje se dodatna cijena ne može, radi prostornog ograničenja i specifičnosti prodaje prikazati na dovoljno jasan način, dvojnim iskazivanjem ne bi se ostvarila dodatna korist za potrošača, već naprotiv, moglo bi se potrošača dovesti do zablude radi pružanja nejasnih i nedovoljno razumljivih informacija.

S obzirom na navedeno, iznimke se odnose na određene oblike prodaje robe i pružanja usluge, oblike iskazivanja cijena te na već istaknute cijene i druge novčane iskaze vrijednosti u kuni na određenim proizvodima. Slijedom toga, iznimke od dvojnog iskazivanja dijelimo u tri skupine.

U **prvoj skupini iznimki** od dvojnog iskazivanja su poslovni subjekti koji prodaju robe i pružaju usluge na specifičnim lokacijama i na specifične načine:

- putem automata,
- na štandu i klupi na tržnici na malo,
- na štandu i klupi izvan tržnice na malo,
- na štandu i klupi unutar trgovačkog centra i ustanove,
- putem kioska,
- pokretnom prodajom,
- u proizvodnom objektu obiteljskog poljoprivrednoga gospodarstava i u objektu privatnog iznajmljivača koji pruža ugostiteljsku uslugu u domaćinstvu,
- u proizvodnom objektu pravne ili fizičke osobe koja posjeduje povlasticu za akvakulturu ili povlasticu za uzgoj ribe i drugih morskih organizama,
- prigodnom prodajom na sajmu, izložbi i sl.,
- u spremištu, trapilištu i slično koji prodaje poljoprivredni sadni materijal.

U drugoj skupini iznimki od dvojnog iskazivanja određeni su oblici iskazivanja cijena gdje bi obveza dvojnog iskazivanja uzrokovala iznimno visoke troškove prilagodbe. U nju spadaju:

- totem benzinske postaje,
- fiksni panel i ostali fiksni stupovi s iskazanom cijenom, agregat i električna punionica,
- TV sučelje u svrhu prodaje usluge,
- zaslon blagajne i samoposlužni uređaj za prodaju robe i usluge,
- kupon za popust i kupon u vrijednosti vraćene robe,
- uređaj za samoočitavanje cijene u trgovini,
- igre na sreću,
- zabavne igre,
- iznos cijene zrakoplovne karte,
- iznos cijene na vagi i naljepnica s vaganom cijenom te
- taksimetar.

Treća skupina iznimki od dvojnog iskazivanja odnosi se na određene robe na kojima su već u kuni istaknute cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti te bi njihovo povlačenje iz prodaje uzrokovalo nepotrebne troškove. To su cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti na:

- povratnoj naknadi na ambalaži,
- povratnoj naknadi ambalaže na automatiziranom uređaju za preuzimanje otpadne ambalaže,
- knjizi i drugoj periodičkoj publikaciji,
- pošiljci i uputnici,
- državnom biljevu,
- poštanskoj marki i frankiranoj marki odnosno drugoj odgovarajućoj oznaci o plaćenju poštarini,
- unaprijed plaćenju elektroničkoj komunikacijskoj usluzi,
- nalogu za plaćanje izdanom na temelju računa ili drugog pojedinačnog akta odnosno temeljem istaknute cijene,
- kartici za javnu telefonsku govornicu,
- ambalaži SIM kartice,
- poklon kartici i vrijednosnoj kartici,
- ulaznici,
- karti za uslugu putničkog prijevoza te
- dokumentu koji se izdaje sukladno EU normi i propisanoj XML shemi.

S obzirom na načelo učinkovitosti i ekonomičnosti, određeni proizvodi koji su bili tiskani ili u prodaji prije dana uvođenja eura i na kojima su iznosi iskazani u kuni koristit će se i nakon uvođenja eura odnosno do potrošnje zaliha. To se odnosi na:

- legitimacijske papire⁶,
- poštanske marke,
- frankirane markice,
- državne biljege,
- lutrijske igre s unaprijed utvrđenim rezultatom,
- kupone za popust,
- kupone u vrijednosti vraćene robe,
- ambalažu s iskazanim piktogramom povratne naknade,
- *prepaid* bonove,
- vrijednosne kartice i poklon-kartice,
- knjige i druge periodičke publikacije te
- službene obrasce i tiskanice.

---

⁶ U skladu s odredom članka 1158. Zakona o obveznim odnosima, legitimacijski papir predstavlja željezničke karte, kazališne i druge ulaznice, bonove i druge slične isprave koje sadrže određenu obvezu za njihova izdavatelja, a u kojima nije označen vjerovnik, niti iz njih ili okolnosti u kojima su izdane proizlazi da se mogu ustupiti drugome. U legitimacijske papire, osim željezničkih karata ubrajaju se i druge karte za javni prijevoz.

Skreće se pozornost kako kod ponude darovnih (poklon) kartica za koje su iznosi prethodno definirani maloprodajna cijena se iskazuje u euru i u kuni tijekom dvojnog iskazivanja cijena. Međutim, dvojno iskazivanje cijene ne zahtijeva mijenjanje vizualnog sadržaja poklon kartice, već se **dvojna cijena** iskazuje kao i za ostalu robu, odnosno cijena može biti navedena na etiketi, privjesnici, naljepnici, na polici ispred, ispod ili pokraj poklon kartice, a iznimno i iznad poklon kartice na način da ne postoji mogućnost zamjene te oznake s oznakom cijene robe koja se nalazi u njejoj neposrednoj blizini. Obveza dvojnog iskazivanja cijena primjenjuje se i na prodaju takvih darovnih (poklon) kartica putem interneta i izvan poslovnih prostorija prilikom čega je također potrebno iskazati dvojni cijenu. Poklon kartice izdane s iznosom u kuni vrijedit će i nakon dana uvođenja eura te poslovni subjekt treba osigurati automatsko preračunavanje iznosa iz kune u euro primjenjujući pravila za preračunavanje i zaokruživanje. Nakon dana uvođenja eura, poslovni subjekt ne treba obavijestiti potrošača o preostalom raspoloživom iznosu na darovnoj (poklon) kartici već će isti biti vidljiv na računu prilikom plaćanja.

Također, poslovni subjekt nije obvezan dvojno iskazati stanja za programe vjernosti (*loyalty* program i *loyalty* kartice). Naime, iznosi, odnosno stanja u navedenom programu i na spomenutim karticama ne predstavljaju cijenu određene robe odnosno usluge, stoga se isti do 31. prosinca 2022. prikazuju u kuni, a nakon 1. siječnja 2023. u euru.

Kada je riječ o povratu robe, odnosno o reklamacijama u slučajevima kada je potrošač kupio robu u kuni, a vrši povrat te kupljenje robe nakon dana uvođenja eura, povrat novca isplaćuje se u službenoj valuti, odnosno u euru prema pravilima za preračunavanje i zaokruživanje propisanim Zakonom o uvođenju eura.

VIII. DVOJNO ISKAZIVANJE NA RAČUNU

Kako je i ranije navedeno, bez obzira i na moguće iznimke od dvojnog iskazivanja **pri ispostavljanju računa potrošačima potrebno dvojno iskazati ukupan iznos na računu uz prikaz fiksnog tečaja konverzije**. Navedeno znači da će cijene artikala na računu do 31. prosinca 2022. biti iskazane u kuni, a ukupan iznos u kuni i euru uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Nakon uvođenja eura, cijene artikala na računu bit će iskazane u euru, a ukupan iznos u euru i kuni uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Blagajne i naplatni uređaji poslovnih subjekata morat će biti prilagođene za dvojno iskazivanje iznosa kako bi na računima ukupan iznos bio iskazan u obje valute. S druge strane, POS uređaje koji se nalaze na blagajnama neće biti nužno prilagođavati jer će obveza dvojnog iskazivanja biti ispunjena na izdanom računu. Točnije, nije nužno dvojno iskazati iznos na ekranu POS uređaja, niti na ispisanom slipu (potvrdi o uplati) jer će obveza dvojnog iskazivanja biti ispunjena iskazivanjem ukupnog iznosa na izdanom računu. Kako je i navedeno na računu je potrebno iskazati i fiksni tečaj konverzije dok je na izbor poslovnom subjektu ostavljen odabir koji će model dvojnog iskazivanja iznosa izabrati, odnosno odabir načina na koji će dvojni iznosi biti prikazani na računu.

Primjer: Dvojno iskazivanje na računu

Račun br. 7700317				
Datum dokumenta: 28.11.2022.				
Datum dospjeća: 28.11.2022.				
Mjesto izdavanja: Zagreb				
Datum i vrijeme: 28.11.2022. 12:30:35				
Model / Poziv na broj:				
NAZIV	KOLIČINA	JEDINIČNA CIJENA	UKUPNO	PDV
Proizvod 1	3	80,00	240,00	60,00 (25.00%)
			UKUPNO	240,00 kn
			PDV	60,00 kn
			Ukupno za platiti	300,00 kn
			Ukupno EUR (fiksni tečaj konverzije 7,53450)	39,82 EUR

IX. DVOJNO ISKAZIVANJE PRI ISPLATI PLAĆE I DRUGIH IZNOSA

Najkasnije od 5. rujna 2022. poslodavac je dužan dvojno iskazati ukupan iznos isplaćen radniku na račun na ispravi o isplati plaće, naknadi plaće (za vrijeme bolovanja, korištenja godišnjeg odmora, plaćenog dopusta i dr.), otpremnine i drugih materijalnih prava (jubilara nagrada, regres, božićnica i dr.) koji se radniku isplaćuju na temelju propisa, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu i ugovora o radu uz prikaz fiksnog tečaja konverzije.

IZNOS ZA ISPLATU	6.044,51
IZNOS ZA ISPLATU (EUR) (fiksni tečaj konverzije 7,53450)	802,24

Dakle, ako se plaća za kolovoz 2022. bude isplaćivala nakon 5. rujna 2022. na ispravi o isplati plaće bit će potrebno dvojno iskazati ukupan iznos isplaćen radniku na račun.

U Zakonu o uvođenju eura je dodatno u članku 52. stavku 3. izrijeком utvrđeno kako je od obveze dvojnog iskazivanja za putni nalog jer je utvrđeno da dvojno iskazivanje u tom dokumentu ne bi donijelo nikakvu dodanu vrijednost.

Zbog činjenice uvođenja eura **nije potrebno pripremati nove ugovore o radu niti sklapati dodatke ugovoru o radu**. Sukladno načelu neprekidnosti pravnih instrumenata već sklopljeni ugovori o radu nastaviti će primjenjivati i nakon uvođenja eura, a samo će se iznos naveden u kuni smatrati iznosom u euru uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura. Kada se ugovor o radu bude mijenjao zbog nekog drugog razloga, tada će se prilagoditi i dio koji je povezan s uvođenjem eura. Ako se ugovor o radu sklapa u razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja, nije potrebno dvojno iskazati iznos ugovorene plaće, ali će zato, kako je prethodno navedeno, u tom razdoblju biti potrebno na ispravi o isplati plaće dvojno iskazati ukupan iznos isplaćen radniku na račun uz prikaz fiksnog tečaja konverzije. S druge strane propisana je obveza dvojnog iskazivanja pri sklapanju ugovora o djelu i autorskopravnog ugovora. Dakle ako se ugovor o djelu i autorskopravni ugovor sklapa u razdoblju dvojnog iskazivanja bit će potrebno u njemu dvojno iskazati ukupan iznos koji će biti isplaćen izvršitelju uz prikaz fiksnog tečaja konverzije. Dakle, u ugovoru o djelu i autorskopravnom ugovoru bit će potrebno iznose iskazati dvojno, dok potvrde o isplaćenom drugom dohotku koje će se dostavljati u 2023. nije potrebno dvojno iskazivati. Važno je istaknuti kako je u ugovoru o djelu i autorskopravnom ugovoru potrebno dvojno iskazati neto iznos koji se isplaćuje izvršitelju što zahtjeva da se obračun drugog dohotka napravi prilikom sklapanja ugovora. Napominje se da navedeni obračun ne treba biti iskazan dvojno, već je dvojno potrebno iskazati samo ukupan iznos koji će biti isplaćen izvršitelju uz prikaz fiksnog tečaja konverzije.

X. UMJESTO ZAKLJUČKA

Republika Hrvatska od 1. siječnja 2023. postaje dvadeseta država članica u kojoj će se kao službena valuta koristiti euro. U narednih nekoliko mjeseci svi ćemo se intenzivno pripremati za primjenu nove službene valute koja će nakon prva dva tjedna biti i isključivo zakonsko sredstvo plaćanja. Ranije spomenute Smjernice za prilagodbu gospodarstva u procesu zamjene hrvatske kune eurom će u tom procesu biti od velike pomoći svim poslovnim subjektima jer sadrže detaljne informacije o aktivnostima koje će se provoditi, a prva od njih je upravo dvojno iskazivanje. Kroz ovaj tekst dane su osnovne upute i primjeri koji bi trebali biti korisni za primjenu ovog prvog koraka na putu uvođenja eura.

Autorica: Ana Zorić